

Een spiritueel lichaam

Voorganger: Ds. Jurjen Zeilstra

Lezingen:

1^e schriftlezing: 2 Koningen 2, 1-15

2^e schriftlezing: 1 Korintiërs 15, 39-44

3^e schriftlezing: Lucas 24, 49-53

Inleiding

Het ziet ernaar uit dat ook het verhaal van de hemelvaart van Christus ons opzettelijk in verwarring brengt, opdat wij iets nieuws kunnen ontvangen. De idee van een 'spiritueel lichaam', door Paulus in 1 Korintiërs 15 verwoord is een wonderlijke paradox. Doorgaans gaan wij er vanuit dat het lichamelijke nu juist niet spiritueel is en andersom bedoelen we meestal met het spirituele nu juist niet het lichamelijke. De achterliggende vooronderstelling is dat God ieder wezen het lichaam schenkt dat hij of zij nodig heeft. Dat is scheppingsgeloof. Niet alleen voor Christus, maar voor ons allen heeft God zo'n onvergankelijk lichaam beschikt, wil Paulus geloven. Thema: Een spiritueel lichaam

Gemeente van Christus,

Lucas laat ons zien dat de opgestane Heer ook al is hij qua lichaam volkomen veranderd, ten diepste dezelfde is als Jezus van Nazareth. De goddelijke heerlijkheid waarmee hij nu is bekleed neemt hem weliswaar weg uit hun midden, maar geeft hem tegelijk terug op een nieuwe wijze.

Met zijn kracht die hen samenbindt is het geenszins afgelopen. Met de goddelijke beweging van ontferming en naastenliefde zullen zij zich gezonden weten en de wereld ingaan. Met de woorden van wijsheid die deze Jezus heeft gesproken, die hij spreekt, zullen zij op hun beurt mensen inspireren, troosten en zenden, tot elkaar en de wereld in tot de volken.¹

Het slot van het Lukasevangelie wordt wel opgevat als een literaire fixatie van een traditie.² Deze traditie heeft het doel gehad de serie aardse momenten van verschijningen van Christus af te sluiten en te laten uitmonden in een moment van zending, waarbij de lezers zich direct met de leerlingen die nu apostelen werden konden identificeren. Wie het goed leest, beseft dat het een miniatuurtje is van de Hemelvaart. Dat is het uitgebreide verhaal waarmee Lukas zijn tweede boek zal beginnen, namelijk de Handelingen der Apostelen.

De idee dat een Godsman op wonderlijke wijze door God zelf in de hemel kon worden opgenomen vinden we ook terug in het Eliaverhaal van de vurige wagen.

Het verschil is wel dat de profeet Elia niet was gestorven. Jezus wel. Nog een Godsman met een wonderlijk einde was Mozes. Hij beklom op Gods bevel de berg Nebo. Hij zag het beloofde land en stierf. Maar God zelf begroef hem.³ Voor het Jodendom is God daardoor zelf degene die mensen heeft geleerd het begraven van de doden als een van de goede werken te zien.

Julie weten dat in het prachtige tableau van de Meester van Alcaer over de Goede Werken, dat zich in de afdeling Middeleeuwen van het Rijksmuseum bevindt, Jezus zich, zoals in Matteüs 25 wordt verteld telkens te midden van de behoeftigen bevindt. Telkens blijkt Jezus te staan te midden van de hongerigen, de dorstigen, de naakten, de vreemdelingen, de zieken, de gevangenen. Echter in het midden bevindt zich de afbeelding van het begraven van de doden. Hier is Jezus niet op aarde, maar in de hemel afgebeeld. Zo gelezen is de hemelvaart niet een zich onttrekken aan het aardse bestaan, integendeel, het is een vertolking van een intense verbondenheid van hemel en aarde, waarbij Jezus Christus als focus van geloof is geworden tot de grote verbindingsschakel, de trait-d'union die alles bijeen houdt in Gods naam.

Er gaat in dit geloof een koppig verzet schuil tegen het uit elkaar trekken van de dingen van de hemel en die van de aarde. Dat wordt essentieel in de verkondiging. Tenslotte gaat het om het realisme van het geloof. Zo begrijpt de apostel Paulus heel goed dat het niet zo eenvoudig is dat wij gewoon zoals we nu zijn zouden kunnen voortbestaan na onze dood. Het is in de christelijke kerk, denk ik een misverstand dat mensen hebben gedacht dat de apostel zoiets zou hebben bedoeld.

Paulus spreekt van een geestelijk of spiritueel lichaam. Hij zoekt voorbeelden in de ons omringende wereld waarin zoveel verschillende lichamen te zien zijn. Nu is het voor ons, denk ik, moeilijker dan voor de Korintiërs, om ons door deze redenering te laten overtuigen. Paulus wist nog niets van de evolutietheorie. Misschien vinden wij het moeilijk om God te zien als degene die zomaar naar zijn wil aan wezens lichamen kan geven. Toch is wel indrukwekkend gebleven, denk ik, dat Paulus vaststelt dat niet alleen hemellichamen een schittering hebben. Ook aardse lichamen hebben

zo'n 'schittering', doxa staat er in het Grieks, je zou het ook met 'glans' of heerlijkheid 'mogen' vertalen.⁴

Het mooie vind ik zelf dat hier geen hiërarchie lijkt te worden bedoeld door de apostel als het gaat om de schittering van de lichamen, geen strakke scheiding tussen de tegenwoordige tijd en een hiernamaals.⁵ Wij hebben als mensen een schitterend lichaam, ook al is het kwetsbaar en vergankelijk en al blijft het waar dat wij er actief verkeerde dingen mee kunnen doen en passief dat wij kunnen lijden. Wij kunnen anderen mishandelen. Wij weten dat lichamen gehandicapt kunnen raken en dat ieder van ons ziek kan worden. Wij kennen de onvolkomenheid van het leven op aarde heel goed. En toch wordt dit leven in het geloof dat weet van Gods scheppingskracht niet afgewezen of als zwak en minderwaardig aan de kaak gesteld. Het is waar dat Paulus spreekt van onaanzienlijk en zwak als het gaat om lichamen die worden gezaaid, en van kracht wanneer het komt tot opwekking. Maar van het spirituele lichaam waar hij van spreekt is niet pas sprake na de dood, integendeel.

Het is als in de iconen, ons sterfelijk lichaam kan, geestelijk gesproken, met onsterfelijkheid worden bekleed. Daarin biedt Christus ons het tegenbeeld. Zijn onsterfelijkheid werd met sterfelijkheid bekleed. Het purperen onderkleed van de Heer werd met het

groen van de aarde overdekt. De heiligen op de iconen worden omgekeerd met een onderkleed dat groen is als de aarde, met het hemelse purper bekleed.

Misschien zegt het ons allemaal niets. Ook voor de profetenleerling Elisa was het spannend. Elia, de man Gods die zou worden opgenomen, wilde hem terugsturen. Maar Elisa liet zich niet terugsturen. Zijn wens was niet gering: 'Laat mij dubbel delen in uw geest'. Hardnekkig volgde hij de oude profeet, verder dan wie dan ook, tot over de doodsrivier, dat is de Jordaan. 'Als je ziet hoe ik van je word weggenomen, zal je wens worden vervuld.' En het gebeurde dat hij het zag! De vurige wagen door zo velen bezongen, 'Swing low, sweet chariot' en uit verlangen zonder doodsstrijd te sterven: 'I want to go like Elijah when I go.'

Laten ook wij ons niet blindstaren op de hemel en ook niet op onze eigen feilbaarheid en sterfelijkheid, maar de profetenmantel van onze Heer oppakken en geloven dat de Geest Gods die hem dreef, ook ons zal inspireren en de weg zal wijzen in de wereld, naar elkaar en ons, onvoorstelbaar om te zeggen, ons zelfs in deze tijd van teloorgang van de godsidee, van een spiritueel lichaam zal voorzien.

Amen.

Noten

¹Bovon, F., EKK, III/4, *Das Evangelium nach Lukas, 4, Lukas 19,28 - 24,53*, Neukirchen-Vluyn 2009, 603

²Idem, 631-632.

³Deuteronomium 34,6

⁴Cf. Schrage, W., EKK, VII/4, *Der Erste Brief an die Korinther (1 Kor.15,1 ? 16,24)*, Neukirchen-Vluyn 2001, 288-302.

⁵Anders dan in Filippenzen 3,20f.!

Figuur 1: De zeven werken van barmhartigheid door de Meester van Alkmaer

Figuur 2: 1^e werk van barmhartigheid door de Meester van Alkmaer

Figuur 3: 2^e werk van barmhartigheid door de Meester van Alkmaer

Figuur 4: 3^e werk van barmhartigheid door de Meester van Alkmaer

Figuur 5: 4^e werk van barmhartigheid door de Meester van Alkmaer

Figuur 6: 5^e werk van barmhartigheid door de Meester van Alkmaer

Figuur 7: 6^e werk van barmhartigheid door de Meester van Alcaer

Figuur 8: 7^e werk van barmhartigheid door de Meester van Alkmaer